

Hyvät käytännöt

Esimerkkejä tasa-arvon
ja yhdenvertaisuuden edistämisestä
varhaiskasvatuksessa

**TASA-ARVOINEN
VARHAISKASVATUS**

Ystävyys-suhteiden tukeminen

“Leikit uusien kavereiden kanssa eivät synny pakolla, mutta kun aikuinen on mukana leikin mahdollistajana, ei tätä ongelmaa useinkaan enää ole. Aikuinen ohjaa leikin keinoin lapsia yhteiseen vuorovaikutukseen, huomioi erilaiset leikkijät ja kaveritaidot ja huolehtii leikin positiiviseen loppumiseen silloin, kun leikki on leikitty. Näin yhteisestä leikistä tulee lapsille ihan erilainen oppimiskokemus uuden kaverin kanssa toimimisesta.”

“Lapset ovat saaneet kiva kaveri -merkkejä toistensa huomioimisesta ja auttamisesta. Se on selvästi motivoinut lapsia ajattelemaan ja tekemään hyvää kaverille.”

“Hetki kauden alussa olemme leikkineet ryhmänä erilaisia pihapelejä. Ajatuksena on, että kaikki oppivat uusia leikkejä ja samalla porukka ryhmäytyy ja oppii leikkimään yhdessä kaikkien kavereiden kanssa.”

“Hetki uuden ryhmän alussa ohjataan lapsia tekemään hommia monenlaisissa ryhmissä, jotta ei pääse syntymään kuppikuntia, jotka perustuvat esimerkiksi sukupuoleen tai kielitaitoon. Tämä tekee kaverisuhteiden muodostumiselle ja ryhmähengelle hyvää!”

“Lautapelit ovat olleet hyvä keino tutustuttaa lapsia toisiinsa ja pelata yhdessä ilman suurta sanavarastoa.”

“Teemme yksilöaskartelujen sijaan paljon askartelua, piirrustusta ja värittämistä yhdessä. Korostan lapsille yhteistyön merkistystä ja uskon, että yhdessä koettu ja tehty taide ajaa ihmisiä enemmän yhteen. Samalla se tukee ajatusta tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta, kun yhteisen hyvän merkitys korostuu. Keskiössä ei ole lopputulos, jota voi verrata kaverin tekemiseen, vaan yhdessä tekemisen ilo.”

Huoltajien osallistaminen

“Se, että tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta on käsitelty jo aloitus- ja vasukeskusteluissa huoltajien kanssa, on hyvä pohja tulevalle yhteistyölle näiden teemojen parissa.”

“Olemme tehneet huoltajille anonyymin kyselyn, jonka QR-koodi oli esillä eteisessä. Kysyimme miten huoltajat näkevät päiväkodin ympäristön ja lasten kaverisuhteet, miten lapsi puhuu päiväkodista ja ystävistä kotona ja miten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus toteutuvat heidän mielestään päiväkodissa.”

“Jos meillä ja perheellä ei ole yhteistä kieltä, on käytössämme kuvallinen lomake, johon voimme merkata päivän kuulumiset ymmärrettävästi. Käytämme myös puhelimesta olevaa sovellusta kielen kääntämistä varten. Otamme päivän kulusta myös kuvia ja voimme lähettää tai näyttää niitä perheelle.”

“Haastavissakin tilanteissa minulla on kiinnostus huoltajan näkemyksiä kohtaan ja suhtaudun niihin ystävällisesti ja kunnioittavasti, vaikka ne olisivat ristiriidassa varhaiskasvatuksen arvojen kanssa. Tärkeää on, että huoltajalle jää kokemus, että ollaan samalla puolella lapsen parhaaksi ja että lapsi on turvallista jättää hoitoon.”

Kielten, kulttuurien ja katsomuksien huomioiminen

“Olemme kysyneet huoltajilta pihaleikeistä, joita he leikkivät lapsuudessaan. Nyt meillä leikitään yhdessä pihalla leikkejä, jotka ovat Suomesta, Thaimaasta, Venäjältä, Ukrainasta ja Saksasta.”

“Harjoitellaan kiittämistä ja avun pyytämistä eri kielillä ja saadaan siitä “hyviä tekoja” listaan. Kun listassa tietty määrä ”hyviä tekoja”, niin järjestetään yhdessä lasten kanssa juhlat.”

“Olemme laulaneet tuttuja lauluja, kuten *Tuiki, tuiki tähtöstä* ryhmän lasten kotikielillä.”

“Olemme puhuneet katsomuskasvatuksesta jo aloituskeskusteluissa ja kertoneet, miten katsomuksia käsitellään meillä. Annamme tietoa eri katsomuksista, painottuen niihin katsomuksiin, jotka nousevat esiin lapsien kotoa. Tarkoitus on tuoda esiin katsomusten moninaisuutta ja luoda kunnioittava ilmapiiri kaikkia katsomuksia kohtaan, ei opettaa uskontoa. Vanhemmat ovat esimerkiksi saaneet kertoa perheelle tärkeistä juhlapyhistä ja olemme yhdessä pohtineet, miten ne voisi huomioida lapsiryhmässä.”

Myönteinen huomio

“Olemme kiinnittäneet siihen huomiota, että vaatteita ja tavaroita saa kehua, mutta tiputetaan sieltä sana ”uusi” pois. Vaatetta voi kehua esim. väristä, pehmeydestä tai kuvasta uutuuden sijaan.”

“Meillä painotetaan kehut vahvuuksiksi, eli ei toistella pelkästään ”hyvä” tai ”hienosti” vaan sanoitetaan sitä, mitä lapsi teki hyvin tai hienosti. Tällä tavalla tuemme paremmin lapsen kielen, tunnetaitojen ja positiivisen minäkuvan kehittymistä.”

“Meillä on tapana vuosittain miettiä ryhmissä säännöt sitä kautta, mikä sääntö on tarpeen ja mitkä tilanteet vaativat vain enemmän aikuisen läsnäoloa.”

“Ryhmässämme kerätään seinälle tähtiä lapsen onnistumisen hetkistä. Tähteen on aina kirjoitettu lapsen nimi ja tilanne, josta tähti on saatu. Tästä pystyy tarkastelemaan tuleeko kaikkien lasten onnistumisia huomioitua tasavertaisesti.”

“Pienryhmätoiminnassa on helpompi huomioida jokainen lapsi päivittäin positiivisesti ja huomioida lapsen yksilölliset tarpeet. Pienryhmissä lapset saavat myös paremmin äänensä kuuluviin ja pääsevät usein paremmin osaksi toimintaa ja leikkejä.”

Sukupuolinormien purkaminen

“Meillä päivän kalenterihetkessä tutkitaan nimipäiväsankareita ja aika usein nimistä esitettiin kysymys ”Onko tämä poikien vai tyttöjen nimi?” Nyt olemme muuttaneet kalenterihetkiä niin, että jutellaan mielummin siitä, ovatko lapset tavanneet ketään tämän nimistä tai yhdessä pohditaan millä kirjaimella nimi alkaa.”

“Pukeuduin naamiaisissa keltaisiin työvaatteisiin ja kypärään. En ollut ajatellut, että asuni saisi lapsissa aikaan niin paljon keskustelua ja ihmetystäkin siitä, voiko nainen tehdä tällaisia työhommia ja kantaa työkalupakkia. Tämä herätti huomaamaan miten pienellä teolla pystyin herättämään keskustelua lasten kanssa sukupuoliin liitettävistä normeista.”

“Kiinnitämme huomiota siihen, että synttärrikorteissa ja muussa askartelussa väreillä ei vahvisteta ajatusta ”tyttöjen” tai ”poikien” väreistä.”

“Pihaleikeissä näkyi isoja sukupuoleen perustuvia eroja siinä, miten ulkona liikuttiin. Lisäsimme ulkoleikkeihin aikuisten ohjausta ja leikimme useammin ohjattuja liikuntaleikkejä, joissa on paljon mielikuvitusta ja vaihtelevuutta, jotta saimme kaikki lapset ulkona liikkumaan ja mukaan yhteisiin leikkeihin.”

“Olemme monipuolistaneet ja juonellistaneet leikkejä tuomalla niihin uusia elementtejä: autoleikistä syntyi kaupunkileikki, legoleikkiin lisättiin legokioski ja kotileikkiin otettiin mukaan leikkipuhelimia ja näppäimistöjä.”

Osallisuus

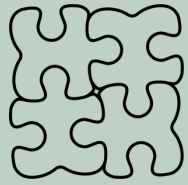
“Kysymme lasten mielipidettä usein aamukokoontumisissa, mutta olemme huomanneet, että nämä ovat sellaisia tilanteita, joissa kaikki lapset eivät pääse ääneen yhtä helposti. Päätimme hyödyntää arvioinnissa myös rauhallisempia pienryhmätilanteita ja kahdenkeskisiä hetkiä. Tukena on ollut kuvatuki ja oman mielipiteen on voinut ilmaista esim. peukulla, hymynaamalla, tunnekuvilla tai liikennevaloilla.”

“Tukiviittomia ja kuvatukea ei meillä käytetä vain niiden lasten kanssa, jotka niitä erityisesti tarvitsevat, vaan menetelmät ovat käytössä koko ryhmässä kaikkien lasten kanssa. Aikuisella on myös tärkeä rooli sanoittaa toimintaa kuvatuon tai tukiviittoman rinnalla.”

“Ryhmässä, jossa on liikuntavammainen lapsi, olemme tehneet ryhmän kanssa asioita, joissa juuri tämä lapsi on taitava. Kun kaikki lapset pääsevät esimerkiksi maassa maaten vetämään itseään eteenpäin, annetaan mahdollisuus loistaa lapselle, joka ei aina pysty tekemään ryhmässä samoja asioita, kuin muut.”

“Ryhmässämme on järjestetty tila, jossa aistiherkät lapset pääsevät lepäämään näkö-, kuulo- ja tuoksuärsykkeiltä erilleen muusta toiminnasta.”

“Lomakeskusteluissa olen yrittänyt muistaa ja vähän alleviivatakin, että kotona vietetty loma on ihan yhtä hyvä tai tärkeä kuin lomamatkakin. Kotonakin vietetystä lomasta voi jutella ja kysellä ja huomata siinä olevia ihania juttuja.”

TASA-ARVOINEN VARHAISKASVATUS

12/2024

